

Сизоненко Олександр Олександрович, прозаїк, публіцист, есеїст, кіносценарист. Народився 20 вересня 1923 року в с. Новоолександрівка Баштанського району на Миколаївщині в родині селянина-бідняка. У 1941 р. закінчив школу. Брав участь у Великій Вітчизняній війні. Був тяжко поранений під час штурму Берліна. Нагороджений бойовими орденами та медалями. У післявоєнні роки працював на Чорноморському суднобудівному заводі, навчався заочно у Миколаївському педінституті, який закінчив у 1955 р. Згодом переїхав до Києва. З 1961 р. працював на кіностудії ім. Довженка. З 1970 р. - на творчій роботі.

Перше оповідання опубліковано у 1949 р. в журналі «Вітчизна». Перша збірка оповідань та нарисів «Рідні вогні» вийшла з друку у 1951 р. З середини 50-х років О.О.Сизоненко значно активізується у творчому плані. Одна за одною виходять збірки оповідань та нарисів: «Рідні краї» (1955), «Далекі гудки» (1957), «В батьківському краю» (1959), з'являються повісті «На Веселому Роздолі» (1956), «Зорі падають у серпні» (1957). А в 1960 році публікується його перший роман «Корабелі», який приніс автору громадське та літературне визнання.

Майже в усіх творах письменник відштовхувався від життя. Так, після восьми років роботи на суднобудівному заводі в Миколаєві з'явився роман «Корабелі». Можна сказати, що більшість творів письменника мають точну географічну прописку - Миколаївщина, південний український степ.

Творчі здатності О.О. Сизоненка найповніше та найвиразніше проявляються в художньому осмисленні народного життя і народного характеру в їх історичному русі, у показі героя з міцними народними коріннями.

У творчому доробку письменника дев'ять романів, більше десяти повістей, десятки оповідань, есе, літературознавчих розвідок. Багато з них перекладено російською, польською, болгарською, німецькою, англійською, естонською, казахською, таджицькою та іншими мовами. Найновіший твір - роман «Валькірії не прилетять (Берлінські хроніки)» (2011) - утверджує ідеали гуманізму та прощення колишніх ворогів із відстані історичної перспективи. У останні роки письменник багато часу присвячує літературознавчій роботі.

Найбільшого успіху на шляхах народності Сизоненко досяг в епічній трилогії «Степ», у яку увійшли романи «Степ» (1976), «Була осінь» (1980), «Мета» (1983). За цю трилогію письменника удостоєно звання лауреата Державної премії ім. Т.Г. Шевченка.

О.О.Сизоненко - лауреат премії ім. Юрія Яновського (1987), премії ім. Нечуя-Левицького (2001). Член Національної Спільноти письменників України. Нагороджений орденами та медалями СРСР, України, Російської Федерації.

В дану пам'ятку читачу увійшли основні твори О.О. Сизоненка та книги і статті про життя та творчість письменника з 1980 року.

Книги

українською мовою

- Сизоненко, О. Рідні вогні : оповідання / О. Сизоненко. - Одеса, 1951. - 104 с.
- Сизоненко, О. Рідні краї : оповідання / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1955. - 212 с.
- Сизоненко, О. На Веселому Роздолі : повість / О. Сизоненко. - К. : Молодь, 1956. - 122 с.
- Сизоненко, О. Далекі гудки : оповідання, повість / О. Сизоненко. - К. : Держлітвидав, 1957. - 252 с.
- Сизоненко, О. Де народжуються кораблі : нариси / О. Сизоненко. - Херсон : Кн.-газ. видавництво, 1959. - 23 с.
- Сизоненко, О. В батьківському краю : оповідання / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1959. - 155 с.
- Сизоненко, О. Корабелі : роман / О. Сизоненко. - К. : Молодь, 1960. - 282 с.
- Сизоненко, О. Для чого живеш на світі : оповідання та повісті / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1961. - 246 с.
- Сизоненко, О. Жду тебе на островах : оповідання та повість / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1963. - 166 с.

- Сизоненко, О. Білі хмари : роман / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1965. - 303 с.
- Сизоненко, О. Пауль, Петер, Йоган : повість та оповідання / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1967. - 253 с.
- Сизоненко, О. Білі хмари; Корабелі : романи / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1969. - 448 с.
- Сизоненко, О. Підняті обрії / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1971. - 111 с.
- Сизоненко, О. Хто твій друг : роман / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1972. - 299 с.
- Сизоненко, О. Зорі падають в серпні : повісті, оповідання / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1973. - 479 с.
- Сизоненко, О. Степ : роман / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1979. - 559 с.
- Сизоненко, О. Сьомий пагорб : повість / О. Сизоненко. - К. : Молодь, 1981. - 255 с.
- Сизоненко, О. Була осінь : роман / О. Сизоненко. - К. : Радянський Письменник, 1981. - 432 с.
- Сизоненко, О. Вибрані твори : у 2 т. / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1983.
- Сизоненко, О. Мета : роман / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1983. - 551 с.
- Сизоненко, О. Сьомий пагорб : повість / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1984. - 191 с.
- Сизоненко, О. Мить і вічність : літ. портрети, етюди, есе / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1986. - 254 с.
- Сизоненко, О. Степ : роман : у 2 кн. / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 1987.
- Сизоненко, О. Доки й живу : оповідання, етюди, есе / О. Сизоненко. - К. : Радянський письменник, 1989. - 357 с.
- Сизоненко, О. Далекий Бейкуш : роман / О. Сизоненко. - К. : Український письменник, 1992. - 381 с.
- Сизоненко, О. Була осінь : роман / О. Сизоненко. - К. : Варта, 1995. - 414 с.
- Сизоненко, О. Не вбиваймо своїх пророків! : Книга Талантів / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 2003. - 895 с.
- Сизоненко, О. Оповідання / О. Сизоненко // Література рідного краю : Письменники Миколаївщини : посібник-хрестоматія / ред. Н. М. Огренич. - Миколаїв, 2003. - С. 65-74.
- Сизоненко, О. Не поле перейти... : романи і повість / О. Сизоненко. - К. : Дніпро, 2004. - 463 с.
- Сизоненко, О. Корабелі : частина глави з роману «Свято корабелів» / О. Сизоненко // «Стапель» сквозь годы. 1929-2011. История в лицах : лит.-энцикл. словарь-антология / ред. В. Чебанов. - Николаев, 2011. - С. 226-227.
- Сизоненко, О. О. Валькірії не прилетять (Берлінські хроніки) : роман, новели, етюди, есе / О. О. Сизоненко. - К. : АДЕФ-Україна, 2011. - 370 с. : фотоіл., портр.

російською мовою

- Сизоненко, А. Санькино лето / А. Сизоненко. - М. : Детгиз, 1959. - 155 с.
- Сизоненко, А. Море замерзает у берегов : рассказы и повесть / А. Сизоненко. - М. : Советский писатель, 1961. - 262 с.
- Сизоненко, А. Корабелы : роман / А. Сизоненко ; авт. пер. с укр. Ю. Саенко. - М. : Советский писатель, 1965. - 351 с.
- Сизоненко, А. Белые тучи : роман / А. Сизоненко ; авт. пер. с укр. Ю. Саенко. - М. : Советский писатель, 1967. - 223 с.
- Сизоненко, А. Степь : роман / А. Сизоненко ; авт. пер. с укр. И. Максименко. - М. : Советский писатель, 1979. - 414 с.
- Сизоненко, А. Была осень : роман / А. Сизоненко ; авт. пер. с укр. И. Максименко. - М. : Советский писатель, 1983. - 414 с.
- Сизоненко, А. Цель : роман / А. Сизоненко ; авт. пер. с укр. И. Максименко. - М. : Советский писатель, 1986. - 397 с.
- Сизоненко, А. Советский солдат : трилогия / А. Сизоненко ; пер. с укр. И. Максименко. - К. : Полиграфкнига, 2005. - 838 с.
- Сизоненко, А. Гамбургский счет / А. Сизоненко. - К. : Издательский дом «Адеф-Украина», 2008. - 240 с.

ПРО ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ О.О. СИЗОНЕНКА

- Александр Сизоненко : [крат. биограф. справка] // «Стапель» сквозь годы. 1929-2011. История в лицах : лит.-энцикл. словарь-антология / ред. В. Чебанов. - Николаев, 2011. - С. 226.
- Александр Сизоненко - почетный гражданин // Родной причал. - 2003. - 5-11 нояб. - С. 1.
- Аров, Б. Крила рідного краю / Б. Аров // Південна правда. - 1983. - 15 верес.
- Блажко, Е. Велич подвигу / Е. Блажко // Рідний причал. - 2003. - № 3. - С. 1, 3.
- Божаткин, М. Слово о друге / М. Божаткин // Южная правда. - 1998. - 19 сент. - С. 3.
- Бойко, Л. Александр Сизоненко / Л. Бойко // Історія української літератури ХХ століття: у 2 кн. - К., 1998. - Кн. 2. - С. 307-309.
- Бойченко, В. Під білими хмарами / В. Бойченко // Південна правда. - 1983. - 16 жовт.
- Бондаренко, Н. Александр Сизоненко. Без глянца : Сегодня нашем у земляку исполняется
- 85 лет / Н. Бондаренко // Южная правда. - 2008. - 20 сент. - С. 3.
- Бондарчук, Н. Александр Сизоненко. Без глянца / Н. Бондарчук // Рідне Прибужжя. - 2008. - 5 квіт. - С. 3.
- Бондарчук, Н. Александр Сизоненко : «Я був майже вбитий у Берліні...» : Всього за кілька кроків від фашистського рейхстагу... / Н. Бондарчук // Рідне Прибужжя. - 2008. - 8 трав. - С. 5.
- Волинський, К. З людьми і для людей / К. Волинський // Сизоненко О. Білі хмари; Корабелі. - К., 1969. - С. 5-14.
- Волинський, К. На шляхах народності / К. Волинський // Сизоненко О. Вибрані твори: у 2 т. - К., 1983. - Т 1. - С. 5-20.
- Волинський, К. До глибини народного життя / К. Волинський // Дніпро. - 1983. - № 9. - С. 123-127.
- Голубева, Т. «Друзі ідуть полками, і я серед них сурмач...» / Т. Голубева // Южная правда. - 2007. - 18 окт. - С. 3.
- Гонта, В. Гість Баштанщини - Александр Сизоненко / В. Гонта // Рідне Прибужжя. - 2004. - 1 квіт. - С. 7.
- Горлач, Л. Про Сухова і не тільки : Про війну із відстані часу: «Валькірії на прилетять» Олександра Сизоненко / Л. Горлач // Українська літературна газета. - 2012. - 28 груд. - С. 9.
- Гулько, Л. Моя пошана ювілярові / Л. Гулько // Вечерний Николаев. - 2003. - 20 сент. - С. 2.
- Даниленко, Т. Сповідь перед земляками / Т. Даниленко // Рідне Прибужжя. - 2003. - 2 жовт. - С. 1.
- Демченко, Ю. Книга таланта / Ю. Демченко // Вечерний Николаев. - 2003. - 30 сент. - С. 2.
- Ежелов, Г. Чувство долга / Г. Ежелов // Южная правда - 1998. - 19 сент. - С. 3.
- Жадько В. Літературне сопрано Олександра Сизоненка / В. Жадько // А степ як море : нариси, інтерв'ю / В. Жадько. - К., 2003. - С. 281-282.
- Жевнер, В. Александр Сизоненко: «Прекрасна наша земля! Її любим усім серцем...» / В. Жевнер // Рідне Прибужжя. - 2003. - 18 верес. - С. 4.
- Карпенко, В. Вічність степу / В. Карпенко // Вітчизна. - 1985. - № 8. - С. 172-177.
- Карпенко, В. Александр Сизоненко / В. Карпенко // Письменники Радянської України : літ.- крит. нариси. - К., 1986. - Вип. 12. - С. 110-131.
- Константинова, Л. Все у нього від життя / Л. Константинова // Південна правда. - 1983. - 20 верес.
- Корнійчук, В. Напругою думки й доброти / В. Корнійчук // Україна. - 1983. - № 39. - С. 14.
- Костенко, Н. Правда без ненависти : о романе Александра Сизоненко «Валькирии не прилетят (Берлинские хроники)» / Н. Костенко, А. Яровой // Коммунист. - 2012. - 5 мая.
- Кремьнь, Д. Маршал слова / Д. Кремьнь // Вечерний Николаев. - 2013. - 19 сент. - С. 4.
- Кремьнь, Д. Безсмертя на мінному полі / Д. Кремьнь // Рідне Прибужжя. - 2008. - 23 верес. - С. 3.
- Кремьнь, Д. Висота Олександра Сизоненка / Д. Кремьнь // Рідне Прибужжя. - 2003. - 8 трав. - С. 2.
- Кремьнь, Д. Мить вічності і вічність миті / Д. Кремьнь // Радянське Прибужжя. - 1998. - 8 верес.
- Кухар-Онишко, О. Пересторога / О. Кухар-Онишко // Радянське Прибужжя. - 1991. - 13 квіт.
- Кухар-Онишко, О. Ужинок із рідного поля / О. Кухар-Онишко // Радянське Прибужжя. - 1993. - 21 верес. - С. 4.
- Лауреат премії імені Юрія Яновського // Літературна Україна. - 1987. - 27 серп.

- Логвиненко, А. Трилогія про мужність /А. Логвиненко // Літературна Україна. - 1984. - 2 лют.
- Мирошниченко, Е. Г. Крылья его памяти / Е. Г. Мирошниченко // Время и бремя культуры : публ. заметки, статьи, лит. Критика / Е. Г. Мирошниченко. - Николаев, 2003. - С. 38-40.
- Міщенко, Д. Євшан - зілля з українського степу / Д. Міщенко // Київ. - 1997. - № 1/2. - С. 142-148.
- Міщенко, Д. Олександрові Сизоненку - 60 літ / Д. Міщенко // Літературна Україна. - 1983. - 22 верес.
- Про відзначення 90-річчя з дня народження видатного українського письменника Олександра Сизоненка : постанова від 21 травня 2013 р. № 296-VII // Урядовий кур'єр. - 2013. - 13 черв. - С. 10.
- Пучков, В. С юбилеем, мастер! / В. Пучков // Вечерний Николаев. - 2008. - 20 сент. - С. 2.
- Рідний між рідними // Радянське Прибужжя. - 1998. - 24 верес. - С. 1.
- Сизоненко, А. Александр Сизоненко : «Узнав о нападении немцев, я сказал: «Какой Гитлер дурак. Мы же его одним ударом прикончим!» / А. Сизоненко // Факты. - 2011. - 17 июня. - С. 4.
- Сизоненко А. : [біограф. справка] // 22 июня - 9 мая : Писатели Украины в Великой Отечественной : биобиблиогр. справ. - К., 1985. - С. 383.
- Сизоненко О. : [біограф. довідка] // Література рідного краю : Письменники Миколаївщини : посібник-хрестоматія / ред. Н.М. Огренич. - Миколаїв, 2003. - С. 63-64.
- Сизоненко О. : [біограф. довідка] // Хто є хто в Україні. 1997 : біогр. словник. - К., 1997. - С. 538.
- Сизоненко О. : [біограф. довідка] // Письменники Радянської України : біобібліогр. довідник. - К., 1988. - С. 538.
- Сизоненко О. : [біограф. довідка] // УРЕ. - К., 1984. - Т. 10. - С. 53.
- Сизоненко О. : [біограф. довідка] // Шевченківські лауреати. 1962-2001 : енцикл. довідник. - К., 2001. - С. 480-482.
- Сизоненко О. О. : [біограф. нарис] // Слава і гордість Миколаївщини : 75-річчю утворення Миколаївської області присвячується : навч. посібник / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. - Миколаїв, 2012. - С. 229-232.
- Сизоненко, О. З колиски степів / О. Сизоненко // Літературна Україна. - 1983. - 15 груд. - С. 5.
- Сизоненко, О. «Пишу, коли не можу не писати» : інтерв'ю з письменником Олександром Сизоненко / О. Сизоненко ; зап. О. Яровий // Українська літературна газета. - 2012. - 5 жовт. - С. 8-9.
- Сизоненкові - дні незабутні // Радянське Прибужжя. - 1998. - 26 верес. - С. 1.
- Сиряченко, В. Александр Сизоненко : «Я всегда отстаивал правду» / В. Сиряченко // Рабочая газета. - 2008. - 19 сент.
- Сорока, П. Література - прихисток людського духу і краси / П. Сорока // Літературна Україна. - 2006. - 16 берез. - С. 1,7.
- Старовойт, Л. В. Олександр Сизоненко / Л. В. Старовойт // Письменники Миколаївщини : літ.-крит. матеріали до курсу «Літературне краєзнавство» / Л. В. Старовойт. - Миколаїв, 2007. - С. 38-43.
- Старовойт, Л. Наш Сизоненко / Л. Старовойт // Освітнянські вітрила. - 2004. - №2. - С. 51-54.
- Старовойт, Л. Роздуми над книгою О. Сизоненка «Не вбиваймо своїх пророків» / Л. Старовойт // Письменники Миколаївщини : літ.-крит. матеріали до курсу «Літературне краєзнавство» / Л. Старовойт. - Миколаїв, 2007. - С. 44-50.
- Тонь, Г. Покликаний словом / Г. Тонь // Літературна Україна. - 1998. - 24 верес. - С. 6.
- Тупайло, С. На дні спогадів / С. Тупайло // Радянське Прибужжя. - 1998. - 22 верес. - С. 4.
- Умеренков, А. Наш земляк - лауреат /А. Умеренков // Южная правда. - 2001. - 11 дек. - С. 1.
- Цымбалюк, Е. Еду я на родину... / Е. Цымбалюк // Николаевские новости. - 2003. - 1 окт. - С.1.
- Чествование на высшем уровне // Вестник Прибужья. - 2013. - 12 сент. - С. 7.
- Шарафанов, М. Його степова симфонія / М. Шарафанов // Радянське Прибужжя. - 1998. - 5 верес.
- Шарафанов, М. Наш Сизоненко / М. Шарафанов // Южная правда. - 2007. - 24 мая. - С. 5.
- Шарафанов, М. У полоні світлого таланту : до 80-річчя від дня народження Олександра Сизоненка / М. Шарафанов // Дніпро. - 2003. - № 9. - С. 98-107.

- Шарафанов, Н. Заря его вечерня / Н. Шарафанов // Южная правда. - 1993. - 21 сент. - С. 2.
- Шарафанов, Н. Испытать и пережить все, что под солнцем / Н. Шарафанов // Южная правда. - 2003. - 20 сент. - С. 3.
- Шошура, С. Людина і війна: погляд з ХХІ ст. : (Роздуми про новий роман Олександра Сизоненка) / С. Шошура // Освітнянські вітрила. - 2006. - № 3/4. - С. 67-70.
- Январев, Э. Сизоненко Александр Александрович / Э. Январев // Николаевцы : энцикл. словарь. - Николаев, 1999. - С. 304.
- Январев, Э. «Тужу за Миколаївщиною...» / Э. Январев // Вечерний Николаев. - 1998. - 19 сент. - С. 4.

20.09.2013